

Aan de Voorzitter van de Staten van Aruba
L.G. Smith Boulevard 72
Alhier

Uw brief: 22 juli 2020
Uw kenmerk: US/81/19-20
Datum: 26 augustus 2020
Kenmerk: RvA 102-20

Onderwerp: Initiatief ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening politieke partijen (AB 2001 no. 96) (Regeling financiën politieke partijen)

Naar aanleiding van bijgaande aan de Raad ter advies toegezonden initiatief ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening politieke partijen (AB 2001 no. 96) (Regeling financiën politieke partijen), moge de Raad u als volgt berichten.

1. Algemeen

Op 25 juli 2018 bracht de Raad advies uit op de initiatief ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening politieke partijen (AB 2001 no. 96).¹ Het ontwerp is naar aanleiding van dit advies gewijzigd en wordt thans opnieuw ter advisering aan de Raad voorgelegd.

De Raad constateert met instemming dat met een groot deel van zijn opmerkingen rekening is gehouden in het onderhavig ontwerp. De Raad betreurt het echter dat de toelichting wederom geen inzicht geeft in de financieringsmogelijkheden waarover politieke partijen en kandidaten zouden kunnen beschikken en in hoeverre deze onder de voorgestelde regels vallen. Ook ontbreekt nog steeds informatie over het aantal Arubaanse burgers dat lid is van een politieke partij en de al dan niet door hen te betalen contributie, waardoor onduidelijk blijft in welke mate politieke partijen in Aruba afhankelijk zijn van giften. De Raad herhaalt zijn opmerking dat deze informatie de noodzaak van het stellen van regels inzake de financiën van politieke partijen en kandidaten nog kan onderstrepen en adviseert hier aandacht aan te besteden in de toelichting.

Daarnaast wordt de internationale context waarin dit voorstel moet worden geplaatst ook nu niet toegelicht. Zoals de Raad in zijn eerdere advies reeds aangaf, acht hij het wenselijk dat hierin wordt voorzien, waarbij aandacht geschonken wordt aan de aanbevelingen van de *Group of States against Corruption* (GRECO), die in het kader van

---

¹ Advies van de Raad van Advies van 25 juli 2018, kenmerk RvA 90-18.

de Raad van Europa (RvE) is opgericht en erop toeziet dat lidstaten de verdragen en aanbevelingen met betrekking tot de bestrijding van corruptie naleven. Het GRECO-Statuut² is sinds 2001 in werking voor Nederland en vanaf 2010 ook voor de BES, Curaçao en Sint Maarten.³

En hoewel Aruba als het enige land in het Koninkrijk zich (nog) niet heeft aangesloten bij de GRECO, doet dat niet af aan het belang van uniformiteit in de regelgeving binnen het Koninkrijk en de internationale normstelling op dit gebied. Geadviseerd wordt in de toelichting aan te geven aan welke RvE richtlijnen met dit voorstel wordt voldaan en aan welke niet en wat de reden is om die betreffende aanbeveling niet op te volgen.

2. Ontwerp-landsverordening

2.1 In het eerste lid van artikel 19 van de Landsverordening politieke partijen is geregeld dat tegen een op grond van deze landsverordening genomen beschikking van de Electorale Raad een belanghebbende beroep kan instellen bij het Gerecht in Eerste Aanleg. De ingevolge voorgesteld artikel 20, eerste lid, ingestelde Commissie financiën politieke partijen is echter bevoegd tot het opleggen van een boete en valt daarmee onder de definitie van bestuursorgaan, zoals die in artikel 1, eerste lid, van de Landsverordening administratieve rechtspraak (AB 1993 no. 43) (LAR) is opgenomen. In dit artikel wordt bestuursorgaan gedefinieerd als een persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed. Een persoon of college is met openbaar gezag bekleed indien hem een publiekrechtelijke bevoegdheid is toegekend om eenzijdig de rechtspositie van andere rechtssubjecten te bepalen, met andere woorden, indien die persoon of dat college de bevoegdheid heeft eenzijdig rechten of plichten voor een ander in het leven te roepen of bindend vast te stellen, door bijvoorbeeld het opleggen van een boete. Op de beschikking tot het opleggen van de bestuurlijke boete is derhalve de LAR van toepassing en zal een uiteindelijk oordeel geveld worden door de LAR-rechter. De Raad adviseert in de toelichting aandacht te schenken aan de verhouding tussen beide rechtsgangen en daarbij inzicht te geven in de vraag wie als belanghebbende kan worden aangemerkt. Gezien het doel en de aard van de wetgeving die gericht zijn op integriteitsbevordering zou men kunnen overwegen om een ieder als belanghebbende aan te merken.

2.2 De verplichting voor een geregistreerde politieke partij om een zodanig ingerichte financiële administratie te voeren dat deze te allen tijde een betrouwbaar beeld geeft

---

² Statuut betreffende de Groep van Staten tegen Corruptie (GRECO), Straatsburg, 5 mei 1998, Trb. 2000, 131.

³ Tot op heden zijn naast het GRECO Statuut ook de volgende verdragen niet in werking getreden voor Aruba: VN Verdrag tegen corruptie, New York, 31 oktober 2003, Trb. 2004, 11; Verdrag inzake de strafrechtelijke bestrijding van corruptie, Straatsburg 27 januari 1991, Trb. 2000, 130; Burgerrechtelijk verdrag tegen corruptie, Straatsburg 4 november 1999, Trb. 2005, 78. Het laatstgenoemd verdrag is wel in werking getreden voor Curaçao en Sint Maarten.

van de financiële positie van de partij en de vereiste verklaring van een registeraccountant omtrent de getrouwheid van het financieel verslag⁴ heeft tot gevolg dat hoge eisen aan de administratieve organisatie van de partij gesteld worden. De Raad vraagt hier aandacht voor en herhaalt zijn advies om een regeling te treffen als de Nederlandse Regeling financiering politieke partijen,⁵ zodat administraties van politieke partijen op grond van dezelfde criteria beoordeeld worden.

2.3 In het vorige ontwerp was handhaving enkel mogelijk door (het dreigen met) het opleggen van een last onder dwangsom. De Raad was echter van mening dat in *bepaalde* gevallen de mogelijkheid tot het opleggen van een boete meer effectief en passend zou zijn. In dit ontwerp is de bevoegdheid om een last onder dwangsom op te leggen in het geheel niet meer opgenomen. Handhaving van de in het ontwerp opgenomen verplichtingen kan enkel middels een bestuurlijke boete. Ook dit is echter niet in alle gevallen de meest geschikte wijze om naleving van de voorschriften te bewerkstelligen. Het zou er bijvoorbeeld toe kunnen leiden, dat een politieke partij zijn verplichting om een zodanig ingerichte financiële administratie te voeren dat deze te allen tijde een betrouwbaar beeld geeft van de financiële positie van de partij ‘af kan kopen’ door het betalen van een boete.⁶ Dit geldt tevens voor de op geregistreerde politieke partijen en kandidaten voor het lidmaatschap van de Staten rustende verplichting om een doorlopende en systematische registratie bij te houden van alle ontvangen giften.⁷ Een bestuurlijke last onder dwangsom zou in de geschetste gevallen beter geschikt zijn ter realisering en handhaving van de voorgeschreven transparantie.

De Raad adviseert de in het ontwerp opgenomen voorschriften opnieuw na te gaan en te bepalen welke sanctie bij overtreding daarvan het meest effectief en passend is. In bepaalde gevallen zou dat tevens de combinatie van een last onder dwangsom én een bestuurlijke boete kunnen zijn en in andere gevallen zou een combinatie van bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving wellicht gerechtvaardigd zijn. Daarnaast dient in het ontwerp een cautieplicht te worden opgenomen.

2.4 In het eerste lid van voorgesteld artikel 37 worden de gevallen opgesomd waarin een bestuurlijke boete opgelegd kan worden. In deze opsomming komt overtreding van artikel 33 en artikel 35 (het op bepaalde tijdstippen verstrekken van een kopie van de administratie aan de Commissie door kandidaten en politieke partijen die deelnemen aan de verkiezing van de Staten van Aruba) niet voor. De Raad vermoedt dat hier sprake

---

⁴ Zie artikel 21, eerste lid, en artikel 23, onderdeel b, van het ontwerp.

⁵ Regeling van 19 april 2013, houdende vaststelling van regels over de reikwijdte, de intensiteit en de verslaglegging van het onderzoek van de accountant en eisen aan de inrichting van het activiteitenplan en de begroting (Regeling financiering politieke partijen).

⁶ Zie artikel 21 van het ontwerp.

⁷ Zie artikel 30 van het ontwerp.

is van een omissie. Mocht dit echter een bewuste keuze zijn geweest, dan acht de Raad het wenselijk dat deze keuze wordt toegelicht.

2.4 In onderhavig ontwerp is, in tegenstelling tot het eerdere ontwerp, geen strafbaarstelling van overtreding van artikel 42, dat bepaalt dat een als lid van de Staten gekozen kandidaat dient te verklaren dat hij niet in strijd met de bepalingen van deze landsverordening heeft gehandeld, opgenomen. De toelichting geeft echter aan, dat het indienen van een verklaring die niet op waarheid is gebaseerd, als strafbare gedraging wordt aangeduid.⁸ Het ontwerp, dan wel de toelichting, dient aangepast te worden.

2.5 In het derde lid van artikel 43 wordt bepaald dat de bevoegdheid om een bestuurlijke boete op te leggen vervalt indien ter zake van de overtreding een strafvervolging is ingesteld en het onderzoek ter terechtzitting een aanvang heeft genomen, dan wel het recht tot strafvervolging is vervallen. Een dergelijke samenloopbepaling is noodzakelijk, indien een en hetzelfde voorschrift zowel bestuurlijk-punitief als strafrechtelijk gehandhaafd kan worden. Het ontwerp voorziet echter niet in deze mogelijkheid; overtredingen worden óf bestuursrechtelijk, óf strafrechtelijk gehandhaafd. De wijze waarop de handhaving thans in het ontwerp is geregeld, maakt het derde lid overbodig. Mocht echter na heroverweging van de in het ontwerp opgenomen voorschriften geoordeeld worden dat in bepaalde gevallen zowel een bestuursrechtelijke als strafrechtelijke handhaving het meest effectieve en passende antwoord is op een overtreding, dan is een samenloopbepaling noodzakelijk.

3. Memorie van Toelichting

3.1 In de toelichting staat dat de Commissie bevoegd is het jaarverslag en het financieel verslag van de desbetreffende partij naar de Algemene Rekenkamer te sturen teneinde de juistheid van de in dat verslag vermelde gegevens te controleren. In het ontwerp is echter niet langer een zodanige bevoegdheid opgenomen. Hetzelfde geldt voor de opmerking met betrekking tot het controleren van de juistheid van de opgaaf van giften.⁹ Deze opmerkingen in de toelichting dienen aangepast te worden.

3.2 Op grond van artikel 6 van de Comptabiliteitsverordening 1989 (AB 1989 no. 72) dient, indien een landsverordening kan leiden tot hogere of lagere kosten, investeringen of middelen voor het lopende begrotingsjaar of voor latere jaren, de toelichting expliciet de financiële gevolgen in een afzonderlijk onderdeel te vermelden, waarbij tevens worden aangegeven of, onderscheidenlijk in hoeverre, de financiële gevolgen begrepen zijn in de laatst ingediende begroting, en uit welke middelen deze uitgaven gedekt zullen worden. De Raad gaat ervan uit dat met de bemensing van een Commissie

---

⁸ MvT, p. 12.

⁹ MvT, p. 5.

financiën politieke partijen kosten gemoeid zullen zijn. In de toelichting dient hier derhalve aandacht aan te worden geschonken.

4. Voorstellen voor redactionele verbeteringen

Voorstellen voor redactionele verbeteringen zijn in de marge van zowel het ontwerp als de toelichting aangebracht.

5. Conclusie en eindadvies

De Raad kan zich voor het overige met de doelstelling en de inhoud van het ontwerp verenigen en geeft u in overweging het verder in procedure te brengen, nadat met het vorenstaande rekening is gehouden.

De Secretaris,

De Voorzitter,

---

mr. A. Braamskamp

---

mr. F.M. d.l. S. Goedgefrag